

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Києво-Могилянська академія»
Факультет соціальних наук та соціальних технологій
Кафедра соціології

Кваліфікаційна робота

освітній ступінь—бакалавр

на тему:

**«ШЛЯХИ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ВЖИВАННЯ ЗАМІННИКІВ
ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ (НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ IQOS)»**

Виконала: студентка 4 р. н.:
спеціальності 054 «Соціологія»
Гидзун Каріна Анатоліївна

Наукова керівниця: Бондар В. С.
кандидатка соціологічних наук,
доцентка кафедри соціології НаУКМА

Рецензентка: Мальцева К.С.
кандидатка філософських наук, PhD
доцентка кафедри соціології НаУКМА

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____

Секретар ЕК: _____
« ____ » _____ 2023 р.

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. КУРІННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ	6
1.1. Куріння як різновид девіантної поведінки	6
1.2. Тютюнові вироби та їх замітники	9
1.3. Вплив тютюнових виробів та їх заміників на організм людини	11
1.4. Причини вживання тютюнових виробів та їх заміників молоддю	13
РОЗДІЛ 2. ШЛЯХИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ КОМПАНІЇ- ВИРОБНИКИ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ВЖИВАННЯ ЗАМІННИКІВ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ	16
2.1. IQOS як широко відома компанія-виробник заміників тютюнових виробів	16
2.2. Політика компанії щодо поширення своєї продукції	18
2.2.1. Створення уявлення про нешкідливість заміників для здоров'я	18
2.2.2. Приваблива реклама та доступність для придбання	20
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТОК	38

ВСТУП

Куріння є однією з поширених причин серйозних захворювань та ранньої смерті в усьому світі серед молоді та дорослого населення. Різні компанії створюють вироби для вживання тютюну, а також розробляють новітні засоби для зменшення шкідливого впливу від їх вживання на здоров'я людини.

Тема куріння тютюнових виробів та їх заміників є дуже актуальною, оскільки це соціальна проблема, яка потребує вирішення. Через вживання тютюнових виробів та їх заміників курці страждають від таких серйозних наслідків, як рак, важкі захворювання легенів і органів дихання, що призводять не тільки до ранньої смерті, але й мають низку негативних наслідків для суспільства в цілому.

Збільшується кількість та різноманітність тютюнових виробів та, особливо, їх заміників, що позиціонуються як менш шкідливі. Проте, вони мають більш руйнівний вплив на організм людини, яка їх вживає, а також на тих, хто її оточує.

Компанії використовують різні шляхи залучення до вживання тютюнових виробів, а особливо їх заміників, застосовуючи все нові можливості та засоби, стверджуючи, що вони винайшли спеціальну технологію, що не спричинює жодної шкоди для здоров'я. Проте, не існує достатніх доказів або результатів досліджень, які це підтверджують.

Наявні дослідження, пов'язані з курінням, розглядають переважно тютюнові вироби, зокрема сигарет. Зараз є доволі велика кількість заміників та новітніх засобів, які люди, а особливо молодь, охоче вживають. За даними КМІСу 30,3% молоді на даний час вживають тютюн щодня. (КМІС, 2022)

Також можна помітити, що люди менш негативно ставляться до куріння заміників у громадських місцях, ніж до куріння традиційних тютюнових виробів. Серед опитаних 85,6% повністю підтримують заходи щодо збільшення кількості місць, де заборонений тютюновий дим та 80% виробів електронного нагрівання. Тож заміники вважають менш шкідливими. (КМІС, 2022)

Проблема куріння заміників є недостатньо дослідженою через хибну уяву про їх меншу шкідливість для організму людини, ніж куріння традиційних тютюнових виробів. Через незнання та недооцінку шкоди заміників тютюнових виробів, а також доступність таких засобів, у молоді, наприклад, формуються хибні уявлення про безпеку її вживання. Прилади для нагрівання тютюну, одноразові електронні сигарети, вейпи та інші замітники можуть містити різні типи загроз для людини: від отруєння складниками сумішей, які використовуються в них до опікових травм, через вибухання самих пристроїв під час їх використання.

Кількість виробників заміників тютюнових виробів та шляхів їх розповсюдження стає все більше і більше, проте проблема все ще залишається мало вивченою. Тож, з огляду на її соціальну значущість, *об'єктом* дослідження було обрано одну з відомих компаній-виробників заміників тютюнових виробів – IQOS.

Предмет дослідження: дії та засоби, що використовує компанія IQOS задля залучення молодих людей до вживання своїх виробів.

Метою дослідження є з'ясувати шляхи, які використовують компанії-виробники заміників тютюнових виробів, зокрема компанія IQOS, для залучення молоді до вживання заміників тютюнових виробів

Для досягнення мети необхідно виконати низку *завдань*:

1. Розглянути куріння як різновид девіантної поведінки;
2. Надати характеристику тютюнових виробів та їх заміників;
3. Визначити вплив куріння тютюнових виробів та їх заміників на організм людини, зокрема молоді;
4. Показати, які причини підштовхують молодих людей до вживання тютюнових виробів та їх заміників;
5. На прикладі відомої компанії-виробника заміників тютюнових виробів IQOS показати шляхи залучення молоді до споживання їх продукції:

- встановити чи створює компанія уявне враження у споживачів про безпеку власних виробів та технології;
- визначити які саме дії та засоби використовує компанія IQOS задля залучення молоді до використання їх продукції.

Теоретико-методологічним підґрунтями роботи є погляди та ідеї таких науковців як Еміль Дюркгейм, Роберт Кінг Мертон, Мінц М. О. та інші науковці.

У емпіричній частині дослідження спирається на якісну методологію з використанням описового кейс-стаді. В якості випадку було обрано IQOS, як відому компанію-виробника замінників тютюнових виробів.

РОЗДІЛ 1. КУРІННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ОРГАНІЗМ

1.1. Куріння як різновид девіантної поведінки

Термін «девіантна поведінка» має широке значення та описаний багатьма вченими. Кожен науковець вкладає різний сенс та посил у визначення. Еміль Дюркгейм пропонує розглядати поведінку в суспільстві, як «нормальну» та «патологічну». Нормальною, вважається будь-яка дія, що не порушує функціонування суспільства. У випадку, коли ці умови порушуються, тоді така поведінка вважається патологічною. Вчений, виділяючи «ненормальну» поведінку, вводить термін «соціальна аномія», який він трактує, як стан суспільства, який характеризується розпадом системи цінностей та соціальних норм, які забезпечували соціальний порядок, відсутністю чіткої моральної регуляції поведінки індивіда або групи. Тобто Е. Дюркгейм вважає, що усе, що не заборонене, є «нормальним», дозволеним.

Іншими є погляди Роберта Кінга Мертон. Науковець вважає, що девіація нашаровується, коли є певний розрив між цілями та соціальними засобами їх досягнення. Мертон зазначає, що люди завжди мають вибір дій, правильних чи неправильних, для досягнення цілей. Не всі дії є суспільно визнаними, але для індивіда, який це робить, вони є прийнятними.

Також цікавою є думка, зазначена у підручнику М. О. Мінца, що в кожному суспільстві, групі чи культурі є певні усталені норми, умовні правила та цінності, а неприйняття чи порушення вважається відхиленням, тобто девіантним. Терміном “соціальної дезадаптації” окреслюють в загальному поведінку, що є відхиленням від норм.

Теорія стигматизації та наклеювання ярликів говорить про здатність соціальних груп визначати девіантів. Виділяється первинна та вторинна девіантна поведінка. Первинна - це сама поведінка людини, яка не підтримується соціумом та є причиною наклеювання ярлика. Вторинна – це

поведінка індивіда, яка є реакцією на ярлик. Існують різні види девіантної поведінки:

- культурна (відхилення від норм певної культури) та психологічна (відхилення особистості);
- індивідуальна та групова;
- негативна (негативний характер поведінки) та позитивна (позитивний характер відхилення);
- деліквентна поведінка (порушення правових норм);
- адиктивна поведінка (залежність до зміни та руйнування власного тіла, психологічного стану та здоров'я);
- наркозалежна поведінка (залежність до психотропних засобів);
- психопатологічна поведінка (поведінка індивіда з психологічними розладами та відхиленнями).

Якщо розглянути детальніше адиктивну поведінку, можна стверджувати, що це поведінка індивіда, що передбачає штучних змін внутрішнього, психологічного стану за допомогою хімічних речовин чи постійних зосереджених дій для підтримки інтенсивного емоційного стану. (Мінц М. О., 2009)

Розрізняють три групи адиктивної поведінки:

- нехімічні адикції (ігроманія, залежність азартних та комп'ютерних ігор та надмірний трудовоголізм);
- проміжні форми адикції (різні форми харчового розладу організму);
- хімічні адикції (куріння, алкоголізм та наркоманія та ін.

Два останніх зазвичай вважається як більш важка залежність, хвороба, яку лікують у спеціалізованих клініках та лікарнях. Якщо до алкоголізму та наркоманії ставляться дуже різко та з відразою, то до куріння більш толерантно. Зважаючи на те, що для куріння виділяють окремі місця, під час робочого часу у кожного працівника є час для відпочинку, під час якого він може відійти, щоб покурити, на відміну від вживання алкоголю та наркотиків).

Зважаючи на вищеперераховане, можна стверджувати, що куріння тютюнових виробів та їх заміників відноситься до девіації в групі хімічної адикції та є шкідливою залежністю.

Куріння несе велику шкоду для здоров'я особи, що вживає тютюнові вироби та їх заміники. За даними МОЗ станом на 2019 рік щоденними курцями серед дорослого населення є 24,2% (МОЗ, 2021). Серед поширених захворювань курців є хронічні захворювання легень (поширеним є ХОЗЛ - хронічне обструктивне захворювання легень), онкологічні захворювання різних частин тіла та органів. «За даними ВООЗ, 22% онкохворих людей у світі помирають від раку, який виник через куріння. Крім раку легень, курець може мати рак товстого кишківника, гортані, язика, печінки. Відмовившись від куріння, ви зменшуєте ризик раку на 70%» (МОЗ, 2021).

Куріння є шкідливим для здоров'я не лише курця, а й для людей, які його оточують та є пасивними курцями. ВООЗ зазначає, що «щороку 600 00 людей помирає саме через пасивне куріння, з них близько третина – діти» (МОЗ, 2021).

Закон України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» зазначає методи та дії, за допомогою яких влада здійснює контроль та вживає певних заходів щодо боротьби та зменшення частки людей, що вживає тютюнові вироби та їх заміники серед населення України. Даний закон постійно доповнюється та розширюється.

За статтею 13 Закону «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення» з 11.07.2022 року дозволено вживати та реалізовувати тютюнові вироби та їх заміники лише в спеціально відведених місцях. Саме за допомогою цього, курців, як девіантів, відокремлюють від іншого населення. Для них виділяють спеціальні місця для вживання та купівлі тютюнових виробів та їх заміників. Ці дії влади убезпечують людей, що не вживають тютюнові вироби та їх заміники, зокрема дітей, від небажаного впливу вторинного куріння.

Посилений контроль та обмеження доступу до придбання та поширення є однією із рушійних сил зменшення кількості курців та забезпечення їх оточення від негативного впливу тютюнових виробів.

У повсякденному житті ми можемо помітити, як суспільство приймає та дотримується нововведень держави. До прикладу в потягах Укрзалізниці наявні спеціальні знаки, що куріння заборонено та провідники(ці) слідкують за дотриманням даного обмеження. На вулицях та у громадських місцях є спеціально відведені місця, що не наражають на небезпеку інших. Помітно, що й самі курці стежать за дотриманням даного контролю та обмежень з боку влади. Вони використовують спеціально відведені зони для куріння та здійснюють само контроль.

1.2. Тютюнові вироби та їх замітники

На полицях тютюнових магазинів можна помітити збільшення асортименту та різновидів тютюнових виробів та їх заміників. Виробники зацікавлюють різними методами курців, щоб вони перейшли на їхню продукцію. Серед тютюнових виробів та їх заміників можна виділити таку класифікацію:

- *Тютюнові сигарети* – це традиційна сигарета, що складається із верхньої обгортки (папір), фільтра та тютюну. Використовується за допомогою підпалювання частини з тютюном та вдихання диму через фільтр. Різновид таких сигарет є доволі великим, із різними смаками, міцністю та зовнішнім виглядом.
- *Прилади для нагрівання тютюну* – прилади, що без допомоги вогню та інших методів, нагрівають тютюн. Прикладами даного виду є дивайси компанії IQOS.
- *Парові прилади* – прилади за допомогою яких виділяється пара із вмістом нікотину або без нього. Даний вид приладів підігріває рідину,

яка складається із компонентів, що містять смак, нікотин, гліцерин та інше. Під час нагрівання виробляється пара, яку курець вдихає.

- *Електронні сигарети* – прилади, що виробляють тютюновий дим за допомогою нагрівання рідини.
- *Одноразові електронні сигарети* – прилади, що запрограмовані на певну кількість затягувань та містять сольовий нікотин. Після використання для подальшого вживання непридатні.
- *Без нікотинові прилади* – прилади, подібні до електронних сигарет, але не містять нікотин. Деякі види містять вітаміни, заспокійливі речовини та ін.

Показовими є результати опитування, що провів Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) щодо ставлення до використання електронних сигарет та пристроїв для нагрівання тютюну (КМІС, 2021). В дослідженні приймали участь громадяни України віком 18-30 років. Опитування проводилося у дві хвили: листопад 2020 року та січень 2021 року.

Серед опитаних респондентів 50,1% вважають, що замітники тютюнових виробів є менш шкідливими, ніж інші види тютюнових виробів, такі як сигарети. 56,5% вважають, що виробники електронних сигарет, вводять в оману, коли стверджують про безпечність та меншу шкоду заміників. 70,6% опитаних зазначають, що замітники можуть спричинити серйозні захворювання, однак більше третини, а саме 38,5% респондентів вважають, що електронні сигарети або прилади для нагрівання тютюну допомагають людям кинути курити звичайні сигарети.

Це свідчить про те, що індивіди хоча і розуміють шкоду та наслідки від куріння тютюнових виробів та їх заміників і сприймають це як девіацію, все ж не припиняють вживати ці вироби. Вони замінюють тютюнові вироби на уявні менш шкідливі прилади.

1.3. Вплив тютюнових виробів та їх заміників на організм людини

Шкідливий вплив паління, для здоров'я людини, є незаперечним і перешкодливым аргументом, доведеним за останні 10-тиліття на підставі наукових та статистичних даних. В залежності від інтенсивності та тривалості куріння відслідковується зв'язок захворюваності органів дихання, зокрема раку легень, носоглотки та інших локалізацій.

Нікотин – це органічна нітрогеновмісна речовина, що належить до алкалоїдів. За фізичними властивостями нікотин це масляниста пекуча речовина з гірким присмаком і неприємним запахом, добре розчиняється у воді і в органічних розчинниках.

Вміст нікотину в сигаретному димі становить від 0,4 до 3 міліграмів, а смертельна доза для людини — 70 міліграмів. Це приблизно розмір пачки сигарет.

При передозуванні ніотином при першій спробі вживання виникають запаморочення, нудота, слиновиділення, шум у вухах, головний біль, пришвидшене серцебиття, загальна слабкість, тремтіння рук, блювання. Поступово організм звикає і адаптується до нікотину і відчуття печіння, і хоча інтоксикація організму триває, неприємні відчуття зникають. Фізична і психологічна залежність від нікотину розвивається набагато швидше, ніж від алкоголю.

Основний тягар шкоди припадає на зуби курців. Вони покриті тютюновим дьогтем, тому мають жовтий колір і з рота відчувається характерний запах. Разом з тютюновим димом утворені сполуки осідають у верхніх дихальних шляхах, легенях, потрапляють у кров. Постійна стимуляція голосових зв'язок може змінити тембр голосу, що дуже помітно у людей, які зловживають курінням. Потрапивши в легені, значна частина диму осідає і поглинається альвеолами. Через це виникнуть респіраторні захворювання, такі як кашель, відхаркування, дизентерія, бронхіт.

Оскільки слизові оболонки легень постійно подразнені, розвивається хронічне запалення. Ось чому курці піддаються підвищеному ризику розвитку респіраторних захворювань та їх важкого перебігу та наслідків.

За даними ВООЗ, куріння є причиною 25% смертей від ішемічної хвороби серця в усьому світі. Серце курця ушкоджується спазмом судин, його структура порушується негативним впливом смоли, утворюючи атеросклеротичні бляшки, що призводить до високого ризику утворення тромбів і закупорки судин. Крім того, тривале куріння може призвести до хронічної гіпоксемії (зниження рівня кисню в крові) - чадний газ, що надходить разом з тютюновим димом, може значно зменшити кількість кисню, що надходить до всіх життєво важливих органів, включаючи серце. Ці захворювання можуть призвести до серйозних захворювань серцево-судинної системи (ішемічна хвороба серця, інфаркт, інсульт, атеросклероз) і частіше зустрічаються серед курців. (WHO, 2019)

У вагітних курців високий ризик викиднів, а також передчасні пологи, розвиток патологій у новонароджених, розвиток різних захворювань та ін. (Park, 2014) Куріння шкодить яєчникам і може спричинити безпліддя у жінок, залежно від того, скільки та як довго жінка курить. Нікотин та інші шкідливі хімічні речовини в сигаретах перешкоджають здатності організму виробляти естроген, гормон, який регулює виробництво фолікулів і овуляцію. Крім того, куріння перешкоджає фолікулогенезу, транспорту ембріона, сприйнятливості ендометрія, ангиогенезу ендометрія, кровотоку в матці та міометрію. Деякі пошкодження є незворотними, але відмова від куріння може запобігти подальшим пошкодженням. Курці на 60% частіше страждають від безпліддя, ніж некурці. Куріння знижує шанси народити живу, здорову дитину через ЕКЗ. (Dechanet, C., 2010)

1.4. Причини вживання тютюнових виробів та їх заміників молоддю

Молодь – дуже динамічна категорія суспільства, що схильна до проявів девіантної поведінки. Молоді люди часто важко піддаються керуванню, не завжди прислухаються до настанов старших, мають власні уявлення, інколи хибні та наївні, щодо правильності прийняття рішення. Іноді прояви девіантної поведінки можуть закладатися ще у дитячому віці. Батьки закладають моральні цінності, важливість освіти, самоконтролю та інші якості, що дозволяють розвиватися дитині, як сталій особистості. Тоді у дитини формується почуття правильних та неправильних вчинків, почуттів та емоцій. Девіантна поведінка у ранньому віці проявляється неслухняністю, проявом надмірної активності та ін.

У підлітковому віці прояви девіантної поведінки загострюються. Саме тоді й формується характер, емоційна стабільність та почуття впевненості у власних діях. Підлітки вже несуть часткову відповідальність за свої вчинки, поділяючи її з батьками.

Молодь легко піддається маніпуляціям, впливу та наслідуванням, оскільки вони стоять на межі дитинства та дорослості. За ними вже не здійснюється жорсткий контроль батьків, опікунів чи інших старших. Вони часто допускають помилки на життєвому шляху через відсутність контролю та прикладів поведінки з боку старших. Завдяки необізнаності та довірливості ними легко керувати та навіювати потрібні думки. Вони шукають підтримку, заспокоєння та пораду, яку їм дають маніпулятори, впливові особистості та інші.

Звісно, не можна нехтувати тим фактом, що саме молодь схильна відстоювати власні кордони, боротися з несправедливістю, але часто ці дії та думки можуть вчинятися у стані афекту та через навіювання інших людей. Вони, вважаючи себе дорослими, приймають рішення, які бувають хибними. Молодь може бути схильна до думки, що у житті потрібно спробувати усе: наркотики, алкоголь, куріння та інші дії, що є шкідливими для їхнього здоров'я.

Цікавість та неправильна оцінка власних вчинків часто дозволяє їм робити необдумані вчинки, наслідки яких можуть бути й летальними.

Кожен, хто починає вживати тютюнові вироби та їх замітники виділяє для себе певну причину, аби виправдати власні дії. Стрес є найпоширенішим фактором того, що людина розпочала вживати тютюнові вироби та їх замітники. Завдяки речовинам, які виділяються при вдиханні нікотину та смол, куріння допомагає побороти прояви стресу та діє як заспокійливе.

Доступність тютюнових виробів та їх заміників сприяють безперешкодній купівлі. Відкриті вітрини, реклама та інші маркетингові стратегії допомагають виробникам заохотити некурців для придбання та початку вживання. Великий асортимент заміників тютюнових виробів допомагає курцям робити вибір між звичними тютюновими сигаретами та дивайсами, що мають різноманітні смаки та методи для вживання.

Вплив оточення є одним із поширеніших факторів початку вживання. Соціум чинить тиск та власним прикладом показує некурцю, що вживання тютюнових виробів та їх заміників є безпечним, модним та звичним. Якщо в певній групі серед курців наявна переважна меншість некурців, то скоріше других вважають девіантами. Поганим прикладом поведінки для молоді є старші люди, що вживають тютюнові вироби та їх замітники та ті, хто є для них прикладом для наслідування. Серед таких людей є батьки, друзі, інфлюенсери, колеги. Вони власним прикладом показують уявну безпечність та певним чином закликають до використання тютюнових виробів та їх заміники.

Через необізнаність про шкоду, яку завдають тютюнові вироби та їх замітники, молодь може недооцінювати та мати хибні уявлення про їх вживання. Хвороби, що виникають у молодих курців, призводять до ранньої смерті. Молодь вживає замітники тютюнових виробів, вважаючи їх менш шкідливими, довіряючи запевненням виробників.

Причинами для куріння тютюнових виробів та їх заміників серед молоді є доволі різні та особисті для кожного. Зазвичай курці виділяють їх для себе, щоб знайти для себе виправдання, нехтуючи шкодою та смертельними

наслідками. Стрес та необізнаність – це внутрішні переживання кожної людини, що й спокушає індивіда до початку вживання. Доступність, вплив оточення є зовнішніми факторами для початку куріння тютюнових виробів серед молоді.

РОЗДІЛ 2.

ШЛЯХИ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬ КОМПАНІЇ-ВИРОБНИКИ ДЛЯ ЗАЛУЧЕННЯ МОЛОДІ ДО ВЖИВАННЯ ЗАМІННИКІВ ТЮТЮНОВИХ ВИРОБІВ

2.1. IQOS як широко відома компанія-виробник замінників тютюнових виробів

Для того, щоб з'ясувати, які шляхи використовують компанії-виробники замінників тютюнових виробів задля залучення молоді в якості своїх споживачів, для розгляду було обрано одну з відомих компаній – IQOS.

Дослідження проводилося в межах якісного підходу з використанням описового кейс-стаді, де компанія IQOS розглядалася в якості типового випадку. Як зазначав Р. Йін, кейс-стаді – це емпіричне дослідження, в межах якого вивчається соціальне явище у його природному контексті, особливо коли межі між феноменом і контекстом не є явними, очевидними. (Yin R., 2009)

Метод кейс-стаді є інструментом, який дозволяє застосовувати теоретичні знання для вирішення практичних завдань. Кейс-стаді – це специфічний практичний прийом, який допомагає через різнобічне висвітлення, зрозуміти соціальний феномен.

IQOS – це компанія, що розробила пристрій для нагрівання тютюну. Виробниками та розробниками є компанія Philip Morris International. Ключова відмінність від куріння сигарет — IQOS не спалює тютюн, а нагріває його до 350°C (температура горіння звичайної сигарети — до 800°C) за допомогою леза, що знаходиться в тримачі. Через відсутність горіння IQOS виділяє не дим, а аерозоль, що містить нікотин.

Рівень деяких токсичних речовин, що виділяються, може бути вищим, ніж у звичайних сигаретах. Також при нагріванні тютюну виділяються потенційно шкідливі речовини, які відсутні в звичайних сигаретах. Ба більше,

IQOS ніяк не зменшує шкоду від вживання самого тютюну та викликає залежність.

За даними офіційного сайту PHILIP MORRIS INTERNATIONAL 24,9 мільйонів осіб є користувачами бездимної продукції у 2022 році. (PMI, 2023) Переважно для використання приладів IQOS потрібно застосовувати стіки для куріння (Рис. 2.1.). На відміну від сигарет, що містять подрібнений тютюн, у стіки кладуть тютюн у формі листа. Для формування цього листа до тютюну додають воду, гліцерин, гуарову камедь, целюлозні волокна. Щодо фільтру для охолодження, то він не складається з пластику, а з біопластику. Біопластик відрізняється від звичайного пластику тим, що він частково або повністю складається з відновлювальних біологічних матеріалів (наприклад, деякі біопластики виготовляються за допомогою похідних цукру чи крохмалю). Фільтр для охолодження, який розгортають і підпалюють у відео, складається з полілактиду, який отримують з полімолочної кислоти — її отримують із кукурудзяного крохмалю і цукрової тростини. Дві інші складові фільтру («фільтр» і «повітряна камера» на фото вище) складаються з ацетат целюлози — його утворюють за допомогою оцтової кислоти та целюлози (целюлозу отримують з деревних, бавовняних волокон). Ацетат целюлози і полілактид — це біорозкладні матеріали, тобто ті, що повністю розкладаються в природі після використання.

Компанія IQOS пропонує такі прилади:

- IQOS originals Duo
- IQOS originals One
- IQOS VEEV
- Lil solid 2.0

Рис. 2.1. Склад стіку для використання у приладах IQOS

2.2. Політика компанії щодо поширення своєї продукції

2.2.1. Створення уявлення про нешкідливість замінників для здоров'я

На офіційному сайті компанії IQOS вказані три причини, аби перейти на використання їхньої продукції:

- *Кращий вибір:* компанія позиціонує власну продукцію, як альтернативу звичайним сигаретам, які виділяють смоли, IQOS, завдяки технології нагрівання тютюну, а не спалювання, не виділяє смол. Однак, під час нагрівання тютюну, виділяється аерозольний залишок, що відрізняється від смол та має менш шкідливу хімічну дію на організм, також у виділеному залишку все ж наявний нікотин, який викликає залежність.

- *Відчуй різницю:* як зазначено на сайті компанії, завдяки технології нагрівання тютюну, а не спалювання, відчувається справжній смак, без диму та попелу.

- *Так краще:* компанія зазначає, що куріння за допомогою приладів IQOS, значно менше забруднюють повітря та менш шкідливі для людей, що оточують курця.

На сайті компанії IQOS детально розписано про різні наукові дослідження, проведені компанією, за для зменшення шкоди. Оскільки під час горіння тютюну та паперу виділяється багато шкідливих речовин, розроблено спеціальну технологію IQOS HeatControl, що зменшує шкідливий вплив та зменшує кількість речовин, що виділяється від вживання тютюнових виробів. Нагрівання виділяє аерозоль, що містить аромат і смак справжнього тютюну високої якості, на відміну від сигарет, які виділяють смоли, що є шкідливішими та мають значно вищий рівень шкідливих хімічних речовин. Як зазначається на сайті, компанія запустила комплексну дослідницьку програму, яка складається з десяти клінічних досліджень та вісімнадцять неклінічних досліджень, при цьому було задіяно декілька тисяч учасників з США, Японії, Великої Британії та Польщі. Результати даних досліджень довели, що повний перехід на IQOS становить менший ризик для здоров'я курця, ніж продовження куріння звичайних сигарет.

Поширеними причинами вживання чи заміни сигаретам продукцією компанії IQOS:

- Задоволення
- Відсутність смол
- Відсутність диму

Також слід зазначити, що наявна суттєва різниця між термінами «менш шкідливий» та «безпечний». Доволі часто люди, що використовують дивайси компанії IQOS мають уявлення, та вважають, що вони є «безпечними».

Тобто суттєвої різниці та уявної безпечності між традиційними цигарками та новим приладом компанії IQOS немає та ризик захворювань не зменшується. На офіційному сайті компанії зазначено, що «менше шкідливих речовин у порівнянні з сигаретами» означає, середнє зниження рівня ряду шкідливих хімічних речовин (крім нікотину) на 95% в порівнянні з димом

еталонної сигарети, але після цього вказано, що це не означає, що ризик для здоров'я знижується на 95%, тобто саме цим вони стверджують не «безпе́чність», а «меншу шкоду» пристроїв.

2.2.2. Приваблива реклама та доступність для придбання

Слід зазначити, що під час відвідування сайту компанії IQOS, потрібно вказати дату народження. Саме цією дією компанія має змогу переконатися, що споживачами є особи, що досягли віку 18-ти років, тобто призначений лише для повнолітніх осіб та не виключає всіх ризиків для здоров'я.

Сервіс myIQOS пропонує сервіси і послуги для зручності користувачів. Завдяки цьому курець може авторизуватися на офіційному сайті компанії IQOS та мати доступ до інших сервісів, що можуть задовольнити різні потреби, такі як надати повну інформацію про пристрої, проконсультувати чи порівняти пристрої, дізнатися про новинки. Ці дії допомагають інформувати, знайомити з новинками користувачів та надавати можливі послуги. Користувачі сервісу мають змогу безперешкодно користуватися усіма наявними можливостями.

На офіційному сайті компанії IQOS можна провести онлайн діагностику, завдяки якій можна визначити несправність пристрою та оформити заміну. Для різних типів пристроїв є окрема діагностика, щоб краще розібратися та враховувати індивідуальність кожного пристрою компанії IQOS. Користувач, пройшовши ряд запитань, отримує вичерпну відповідь про стан його пристрою. Якщо несправність незначна, то відображається покроковий план дій, а також відео інструкція, як її усунути самому. Уразі більш серйозних пошкоджень на несправності пристрою, можна оформити заміну, якщо вона передбачена. Завдяки онлайн діагностиці користувачам не потрібно звертатися до сервісних центрів чи в разі невизначеної поломки пристрою, відправляти його на заміну.

За для збереження довкілля та зменшення споживчих відходів, компанія IQOS приймає вже вживані пристрої та елементи працюючих пристроїв та тих, які вийшли з ладу. Саме для цього існує функція «Трейд-ін». Як зазначається на

офіційному сайті IQOS, завдяки якій ви можете обміняти свій старий пристрій на новий зі спеціальною знижкою. При цьому старий дивайс повинен бути зареєстрований. Дана пропозиція доступна у фірмових магазинах або з доставкою Новою Поштою, що є безкоштовним. Дана функція дає можливість компанії утримувати власних користувачів якомога довше та обирати саме їхню продукцію. Обмін старих дивайсів на нові, дає компанії можливість використовувати певні деталі повторно, а користувачам – замінювати старі дивайси на нові та якомога довше лишатися з компанією IQOS, оскільки компанія регулярно оновлює асортимент та вводить цікаві пропозиції.

Також у компанії IQOS діє гарантія для пристроїв. Завдяки якій можна обміняти несправний пристрій на новий. Цими діями компанія показує турботу та клієнтоорієнтованість. За даними, представленими на офіційному сайті, гарантію можна оформити до будь-якого приладу компанії IQOS просто оформивши її у точці продажу, зареєструвавши прилад. Гарантія дається на рік з моменту покупки. Оформлюється на зарядний пристрій та тримач окремо, тобто якщо один із цих елементів несправний, то його замінюють на новий.

Гарантія передбачає не ремонт пристрою, а повноцінну заміну пристрою на новий, без додаткової оплати. Також доступна діагностика приладу у Viber боті, який працює цілодобово. На наданий новий пристрій поновлюється гарантія, тобто продовжується ще на 1 рік. Звернутися по гарантії можна необмежену кількість разів. Однак, якщо пристрій було пошкоджено не по гарантійному випадку, тоді компанія IQOS не замінює його, окрім випадку, коли раптом зламане лезо для нагрівання, скористатися такою заміною лише один раз протягом гарантійного терміну. Звернутися можна у сервісні центри, такі як офіційні магазини IQOS або магазини партнерів, які працюють як сервісні центри.

Також можлива заміна доставкою за допомогою Нової Пошти. Для цього варто звернутися у службу підтримки компанії IQOS, після діагностики приладу, якщо випадок гарантійний, прилад обміняють на новий. Важливим також є те, що у компанії відсутні будь-які листи, талони чи документи. Якщо

гарантія була оформлена, то вона закріплена за номером телефону. Гарантія компанії IQOS є міжнародною, тобто діє в усіх країнах, де є сервісні центри бренду. Компанія дбає про своїх клієнтів та у будь-яких випадках готова піти на поступки та пропонують консультації щодо різних питань про прилади IQOS.

Тест-драйв від компанії IQOS – це оренда будь-якого пристрою за одну гривню на певний час. Саме це дає змогу спробувати певний прилад перед покупкою та обрати саме той, який буде найзручніший у використанні. На тест-драйв передбачено 10 днів для IQOS DUO та lil SOLID та 21 день для IQOS VEEV. Під час тест-драйву пристрій переходить в особисте володіння користувача на визначений термін. Тестовий пристрій потрібно повернути у фірмові магазини компанії IQOS або безкоштовно викликати кур'єра. Для оформлення знадобиться особиста присутність користувача, паспорт, що підтверджує особу або права водія.

До набору для тест-драйву входить пристрій, кабель та адаптер для зарядки, інструмент для чистки (якщо такий потрібен для моделі), в такому ж комплекті потрібно повернути дивайс. У разі втрати одного із компонентів, компанія приймає прилад та наявний комплект без компенсації зі сторони користувача. У випадку відсутності самого пристрою, він не приймається. Не входять до набору стіки та поди, вони купуються чи замовляються користувачем окремо. Пристрої позначаються гравіюванням «Тестовий пристрій. Не для продажу», що уникає випадкову підміну чи плутанини із іншими пристроями чи пристроями друзів. За потреби можна скористатися тест-драйвом повторно та обрати інший пристрій. Якщо прилад зламався під час користування, компанія IQOS замінює прилад на новий, без додаткових оплат чи ін.

Втрата пристрою чи протермінування здачі пристрою не передбачає додаткової доплати та не вважається критичною ситуацією. За повернення пристрою, повторно користуватися системою тест-драйв, гарантійним обслуговуванням чи іншими програмами компанії IQOS. Компанія дуже

підкується про власних користувачів та лояльно до них відноситься, тому дуже строгого покарання за недотримання правил тест-драйву не прописані та у будь-якій ситуації компанія іде на поступки та знаходить різні шляхи для вирішення ситуації.

Програма IQOS 360 – це спеціальна програма, що передбачає одноразовий платіж, на 6 чи на 12 місяців, що дають спеціальні можливості та додаткові функції, передбачені компанією IQOS.

Доступні два пакети:

- На 6 місяців: доступні стіки, що становить 30 пачок щомісяця та поди, 15 упаковок, за підпискою та зниженою ціною, екстра гарантія, квитки на події від компанії IQOS, перед замовленням девайсів, які ще не в продажі

- На 12 місяців: доступні стіки, що становить 30 пачок щомісяця та поди, 15 упаковок, за підпискою та зниженою ціною, екстра гарантія, квитки на події компанії IQOS, перед замовленням девайсів, які ще не в продажі та можливість отримати додатковий пристрій на вибір за 1 гривню.

Придбати тарифний план IQOS 360 можна у відповідному розділі на офіційному сайті IQOS, через службу підтримки або у будь-якому брендовому магазині IQOS Space. Оформити можна лише один план на одну особу, після закінчення терміну, можна придбати повторний або інший тарифний план. Тарифний план змінити не можна, але на сайті зазначено, що вони планують додати апгрейд до іншого плану. Відслідкувати кількість придбаних стіків можна у відповідному розділі IQOS 360, там наявний лічильник, що показує скільки лишилося пачок чи подів до кінця місяця. Екстра гарантія не закінчується із закінченням підписки IQOS 360, вона продовжує дію звичайної гарантій та той термін, що передбачає програма.

На офіційному сайті компанії IQOS доступна можливість порівняти різні моделі та подивитись детальну характеристику приладів. Це дає змогу краще обрати для себе комфортний дивайс. Характеристика поділена на такі секції:

- використання (описані детальні характеристики під час використання та під час сеансу);

- пристрій (описано зовнішній вигляд, комплектування, вид нагрівального елемента та наявність аксесуарів)
- сервіс (термін міжнародної гарантії, кількість бонусних не гарантійних замін)
- інші характеристики

Дуже зручно розміщені на сторінці сайту колонки із даними про пристрій, можливість обрати лише ті пристрої, які справді цікаві для користувача.

Компанія IQOS дає можливість придбати різні аксесуари для власних пристроїв та зробити їх унікальними. Окрім великої різноманітності кольорів дивайсів, можна урізноманітнювати власний прилад серед інших. Для цього вони представляють кольорові ковпачки, панельки, чохли та інші аксесуари. Аксесуари доступні для купівлі як на офіційному сайті, офіційних магазинах IQOS, так і у партнерів. Окрім аксесуарів можна придбати зарядні пристрої та інструменти для очищення.

У IQOS Space можна здати на переробку старі дивайси, поди, стіки та упаковку від них, що зменшує кількість непереробного сміття, що робить нашу планету чистішою та допомагає покращувати нашу екологію. У кожному магазині є спеціально відведені ящики для сортування використаних пристроїв.

Ресайклінг – це процес перетворення, переробки старих, несправних пристроїв чи частин пристроїв на інші, важливі для суспільства, речі. Компанія IQOS відправляє акумулятори зі старих дивайсів, відправляють їх у відповідні компанії, які перетворюють їх на системи для скидання дронів, павербанки, зарядні станції та ліхтарі. Саме це є необхідним зараз для військових.

Окрім сайту, компанія IQOS також активно використовує такі інформаційні платформи, як Вайбер, Телеграм та Інстаграм. За для кращої комунікації та більшої відкритості до потенційних клієнтів.

За даними Київського міжнародного інституту соціології, найбільш популярним засобом для комунікації є Вайбер, що становить 73,6% серед опитаних. Також у трійку лідерів входить Мессенджер Фейсбук, яким користуються 42,7% опитаних та Телеграм – 31,6%. Однак якщо виокремити

вікову категорію 18-29 років, то трійка лідерів дещо змінюється: Вайбер лишається на першому місці та становить 85,5%, Телеграм посідає друге місце та отримує 64,3%, а на третьому місці – Інстаграм, та має 61%. (Дослідження проводилося протягом 10-15 вересня 2021 року методом телефонних інтерв'ю на основі випадкової генерації мобільних номерів. Було опитано 2002 респондента. До вибірки входило доросле населення України віком від 18 років та старші, окрім АР Криму та деяких районів Луганської та Донецької областей, що були тимчасово не підконтрольні Україні.)

Отже, можемо спостерігати, що молодь активно використовує засоби комунікації та компанія IQOS не втрачає можливості та розвивається у різних месенджерах. До прикладу, вони використовують Телеграм, як чат-бот, за допомогою якого можна обрати та купити пристрій, знайти найближчий магазин для покупки пристрою та/або стіків, зробити діагностику для власного пристрою, також наявна функція чату з техпідтримкою, де можна задати питання різного характеру та отримати вичерпну відповідь від консультанта. Це дає змогу користувачам, для яких є використання Телеграму дуже зручним та звичним, використовувати його за для комунікації із компанією IQOS та отримувати корисну інформацію саме із цього ресурсу.

Також компанія IQOS активно використовує Вайбер. Одразу після реєстрації покупки пристрою, у месенджер користувача приходить повідомлення про покупку та інформацію. Також регулярні нагадування, спеціальні пропозиції до тих чи інших пристроїв допомагають користувачам та компанії завжди лишатися на зв'язку та користувач може завжди отримувати актуальну інформацію. Оскільки молодь використовує Вайбер для комунікації з іншими, компанія стає наче одним із співрозмовників.

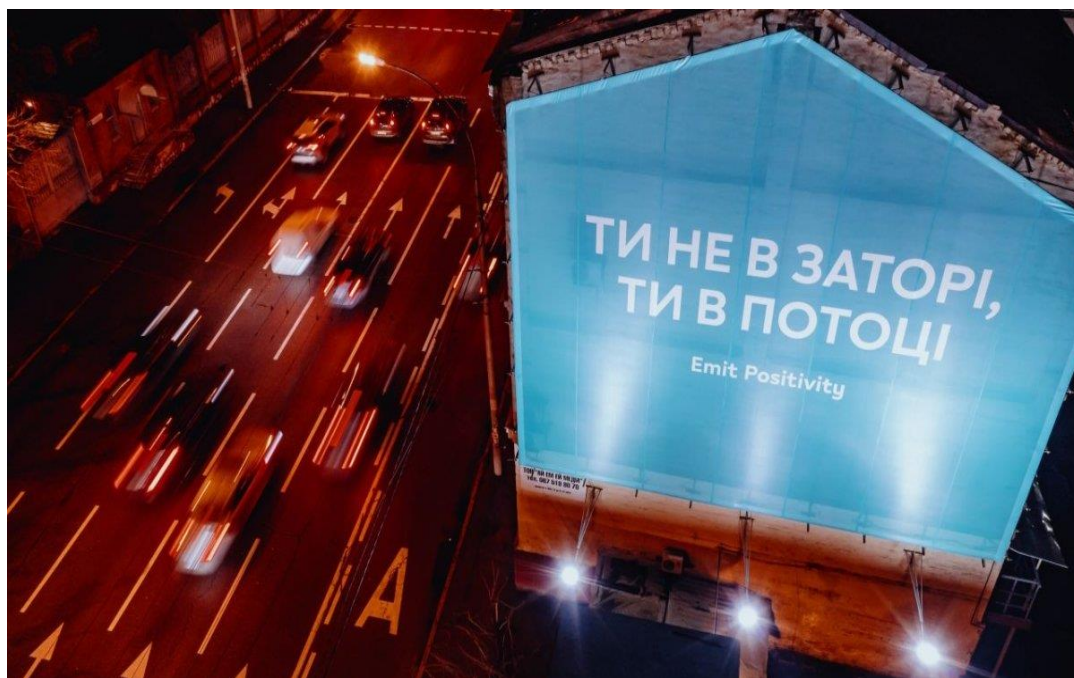
Сторінка компанії IQOS у мережі Інстаграм таж є доволі популярною та одним з інформаційним джерелом. На своїй сторінці компанія публікує актуальні новини, новинки та інформацію, яка може бути корисною для користувачів. Також у даній соціальній мережі доволі часто використовується реклама компанії IQOS, як пости про діяльність компанії та альтернативну

заміну курінню сигарет, так і рекомендації інфлюенсерів чи інших впливових людей. Достатньо просто виставити фотографію чи відео, де буде помітний прилад компанії IQOS, так одразу це розцінюється як використання реклами та інші користувачі, коли побачать, що навіть впливові люди вживають дану продукцію, будуть розцінювати це як безпечне вживання та хороший приклад. Оскільки молодь активно використовує соціальну мережу Інстаграм, то рекламування, інформування та використання цієї платформи є доволі вигідним кроком. Не нав'язливі фото, де видно пристрій IQOS чи відома особистість згадує його у своїх розмовах дозволяє зачепити та зацікавити користувачів.

Компанія IQOS широко рекламується та є доволі популярною серед користувачів. Рекламу можна помітити всюди: на вулицях, у магазинах, де продаються тютюнові вироби та у магазинах партнерів, у різних соціальних мережах, а також на сайтах. Легкі, зрозумілі, швидко запам'ятовуються та асоціюються саме із компанією IQOS.

До прикладу вислів «Видихай. Ніхто не встигає» розслабляє та підбадьорює, вказуючи, що ти такий не один і не лише в тебе нічого не виходить. Така ненав'язлива реклама буде асоціюватися з комфортом і дружньою атмосферою, що часто так потрібна в повсякденному житті.

Вислів «Ти не в заторі, ти в потоці» спонукає сприймати якісь негативні моменти позитивно та не зациклюватися на них. «Затор» сприймається, як застій, вигорання та якійсь не підйомні завдання. Та простими словами написали про те, що це лише проміжна складність та все скоро мине і не потрібно перейматись через дрібниці. Проста реклама, яка підбадьорює та наче обіймає, робить асоціацію з компанією IQOS як затишок, дружбу та комфорт. Дана реклама розрахована, що молодь буде звертати увагу на надписи, буде ділитися з оточенням у соціальних мережах, оскільки вони є сучасними, трендовими та актуальними, цим самим, будуть поширювати інформацію щодо компанії IQOS.

IQOS Space – це фірмові магазини компанії IQOS, де можна придбати прилади та комплектуючі деталі до них, а також спробувати пристрій, напряму

поговорити із консультантами. Кожен IQOS Space створений з подібним інтер'єром: просторе приміщення, із дерев'яними панелями, гарним освітленням та затишною атмосферою. У магазинах зазвичай представлені усі наявні смаки стіків, усі можливі пристрої. Також наявна можливість придбати, взяти на тест-драйв, обміняти, полагодити пристрій та ще багато інших можливостей, представлені компанією IQOS. Затишок та комфорт – найперше, що асоціюється, коли вперше потрапляєш до IQOS Space та саме це і привертає увагу покупців та не лишає осторонь. Важко пройти повз такого місця та не звернути увагу на IQOS Space, навіть якщо ти не є користувачем їх продукції. Магазины компанії IQOS зазвичай розташовуються у прохідних місцях. Наприклад у торгових та бізнес центрах, на центральних вулицях та тих місцях, які найбільше відвідують. IQOS Space є популярним переважно серед молоді. Дружня атмосфера інтер'єр привертає їхню увагу не лише як до комфортного місця, а й до продукції.

Більша частина інформації є конфіденційною та не доступна у відкритому доступі. У даній роботі використовувалася лише та інформація, яка є доступною для усіх користувачів. На сайті компанія представляє лише ту інформацію, яку вони хочуть, щоб користувачі володіли та обмежують їх доступ до інших інформаційних ресурсів. При зверненні, представники IQOS стверджували, що не можуть надати інформацію про діяльність компанії, оскільки під час влаштування на роботу, підписували документ, про нерозголошення певної інформації. Водночас під час користування сайтом IQOS ви погоджуєтесь, що приймаєте умови користування сайтом та приймаєте положення що до конфіденційності інформації, а також є користувачем продукції IQOS та маєте вік більше 18 років. У свою чергу працівники сайту забезпечують не розголошення даних, отриманих від користувачів. Компанія використовує інформацію лише у власних цілях.

Верховна Рада України зареєструвала законопроект №9227, що забороняє новітні тютюнові вироби, що містять смако-ароматичні добавки. Автори даного законопроекту посилаються на дослідження КМІСу, що вказують на

збільшення кількості курців, що вживають електронні сигарети з 1% у 2019 році, до 7% у 2022 році і цей показник стрімко зростає. Головною проблемою цього є те, що електронні сигарети та тютюнові вироби зі смако-ароматичними є поширеними серед осіб 18-29 років, точніше серед молоді. Заміна неприємного запаху, різними ароматизаторами, лише заохочує до куріння. Також переважна кількість замінників не несе значної шкоди для навколишніх. (Шевчук, С., 2023)

У статті «ВРУ хоче повністю заборонити Вайпери та IQOS(и) в Україні: Це саме те, що зараз треба?» електронного видання Радіо Трек піднімається питання актуальності даного законопроекту та доцільність його прийняття зараз. Чи на часі приймати закон, що забороняє вживати різного виду тютюнові вироби та їх замінники у період війни та чи допоможе це для перемоги. (Шевчук, С., 2023)

Проти компанії Philip Morris Sales and Distribution LLC було подано позов Антимонопольним комітетом України за поширення необґрунтованої інформації про те, що використання системи IQOS менше небезпечно для здоров'я, ніж сигарети. Обвинувачують у порушенні статті 15¹ ЗУ «Про захист від недобросовісної конкуренції». Як зазначається на офіційному вебпорталі Антимонопольного комітету, справу що до компанії IQOS після позову користувача, що протягом 2018-2021 років користувався приладами для електронного нагрівання тютюну та помилково вважав, що ці продукти безпечніші для його здоров'я, ніж звичайні сигарети. Водночас споживач зазначив у своїй заяві, що не знайшов достатньо доказів від компанії RMI для підтвердження правдивості цієї інформації. (АМКУ, 2023)

За інформацією Міністерства охорони здоров'я України, міжнародні дослідження показують, що будь-яка система нагріву тютюну є небезпечною та не знижує ризик куріння. Від так, кампанія IQOS не надає ніяких пояснень щодо проведених досліджень та підтвердження інформації про безпечність та меншу шкоду.

Компанія IQOS не позиціонує себе як суто молодіжний бренд, а її продукція користується попитом і серед старшого населення. Однак слід зазначити, що оскільки IQOS презентує себе, як компанію з новітніми технологіями та розробками, то вважається, що потенційними та тривалими користувачами є саме молодь. Дана компанія використовує канали зв'язку та шляхи для поширення інформації, що насамперед зацікавлюють та впливають на молоде населення. Зручність у користуванні сайтом компанії IQOS, велика кількість детально описаної інформації щодо пристроїв та особливостей їх використання дозволяє молоді без пошуку додаткових джерел мати всю актуальною інформацією та бути обізнаним щодо пристроїв та послуг компанії.

ВИСНОВКИ

Куріння є глобальною проблемою, що призводить до серйозних захворювань та смертей серед молоді та дорослого населення. Кількість різновидів тютюнових виробів, їх заміників та приладів для вживання тютюну лише невпинно збільшується. Кожна компанія, що їх виробляє, стверджує що їх засоби не завдають шкоди організму споживачів даної продукції. Проте, незалежних доказів цьому немає.

Девіантна поведінка та схильність індивіда приймати правильні рішення це є суб'єктивною оцінкою кожного індивіда. Теорії Еміля Дюркгейма та Роберта Кінга Мертона доводять, що людина в праві сама обирати та трактувати правильні та неправильні вчинки, а соціум приймає рішення, вважати ці дії девіантними чи ні.

Е. Дюркгейм розрізняє нормальну і ненормальну поведінку, де під другою розуміється «девіантна поведінка». Він вважає, що все, що не заборонено, є дозволеним. Р. Мертон вважає, що правильність чи неправильність дій визначається самим індивідом та є суб'єктивною оцінкою. М. О. Мінц у своєму підручнику стверджує, що девіація проявляється порушенням ustalених норм, поведінковим формам та правилам, прийнятими у певній групі чи культурі. Для визначення девіантів в середині групи застосовують теорію стигматизації та наклеювання ярликів. Також розрізняють різні види девіантної поведінки. Серед яких є адиктивна поведінка, яка визначається поведінкою індивіда завдяки зміни психічного стану за допомогою хімічних речовин чи постійних зосереджених дій для підтримки інтенсивного емоційного стану. Розрізняється три групи адитивної поведінки: нехімічна, проміжна форма та хімічна. Відповідно до цієї класифікації куріння відноситься до хімічної групи адиктивної поведінки.

Куріння тютюнових виробів та їх заміників - це соціальна проблема, що призводить до серйозних захворювань, таких як рак, захворювання легень, органів дихальної системи та ранньої смертності, а отже є одним з

поширених проявів девіантної поведінки. Курець, нехтуючи власною безпекою, також наражає на неї ще й оточуючих, які стають пасивними курцями, вдихаючи дим. Щоденними курцями серед дорослого населення України є 24,2%, отже кожен четвертий вживає тютюнові вироби.

На полицях магазинів постійно з'являється все ширший асортимент тютюнових виробів та їх заміників. Виробники цієї продукції цілеспрямовано використовують різні нові технології, аби покращити та полегшити вживання саме їхньої продукції. В суспільстві досить поширеною є уявлення, що заміники звичайних сигарет є менш шкідливими та що вони допомагають кинути курити.

Різного виду залученість та заохочення виробниками тютюнових виробів та їх заміниками нових курців можна спостерігати постійно. Різноманітна реклама, спеціально виділені місця для продажу, вітрини, знижки та акції, залучають та зацікавлюють некурців. Ці маркетингові інструменти спокушають та підштовхують індивідів до вживання тютюнових виробів та їх заміників.

Молодь часто розглядається такою, яка схильна до проявів девіантної поведінки. Молоді люди легко піддаються маніпуляціям та впливу. Вони через необізнаність та відсутність достатнього життєвого досвіду часто помиляються та недооцінюють шкоду від власних дій. Вживання тютюнових виробів чи їх заміників, наркотиків та алкоголю в період молодості безперечно матиме погані наслідки для їх здоров'я.

Причина куріння тютюнових виробів та їх заміників молодими людьми існує доволі багато. Серед найбільш поширених є стрес, легкодоступність, негативний вплив оточення та необізнаність про шкоду здоров'ю. Саме ці причини і спонукають не курців спробувати вживати тютюнові вироби та їх заміники.

Оскільки легкодоступність є однією із причин куріння тютюнових виробів та їх заміників, із нею потрібно боротися першочергово. Саме це намагається робити державна влада, приймаючи відповідні законодавчі акти. Це

зменшує доступність щодо придбання та вживання, але все ж не змінює ситуацію докорінно.

Компанія IQOS позиціонує себе як компанія, що хвилюється за здоров'я своїх споживачів, тому започаткувала прилади для вживання тютюну, методом нагрівання його до 350°C та виділяючи спеціальний аерозоль, що чинить меншу шкоду для організму людини, ніж куріння традиційних цигарок. Однак не виключається й те, що хімічні речовини, що виділяються під час вживання продукції IQOS також негативно впливають на здоров'я. Відсутність смол, диму та отримання максимального задоволення є причинами переходу на прилади для нагрівання тютюну, про що зазначається на офіційному сайті компанії. Компанія IQOS позиціонує свої товари, як менш шкідливі у порівнянні з сигаретами, через середнє зниження рівня низки шкідливих хімічних речовин (крім нікотину) на 95% в порівнянні з димом еталонної сигарети. Проте, це не означає, що ризик для здоров'я знижується на 95%, тобто використання їх пристроїв завдає меншої шкоди, а не є безпечними для здоров'я людини.

Компанія IQOS поширює актуальну інформацію та новини на різних платформах та каналах зв'язку. Офіційний сайт є одним із найбільш інформативних джерел. Там детально описано технологію приладів, наукові випробовування, наведено всі можливі види пристроїв та вказано на їх унікальність, інформацію щодо сервісів та пропозицій. Послуги, що надає компанія IQOS, такі як діагностика онлайн, трейд-ін, гарантія, підписка, тест-драйв та ін., дає змогу повноцінно ознайомитися з усіма приладами, отримати сервіс та перевірити справність власного приладу дистанційно, замінити старий прилад на новий та залишатися із компанією якомога довше. Також представлені різноманітні аксесуари, які можна придбати на сайті та у магазинах. Це дає змогу урізноманітнити власний прилад, зробити його унікальним та неповторним. Ця можливість зацікавлює молодь та привертає їх увагу до придбання дивайсів компанії IQOS.

Компанія IQOS показує, що переймається питаннями екології та переробляє власні прилади чи використовує їх повторно, аби не забруднювати навколишнє середовище додатковим сміттям. Завдяки програмі ресайклінг, вони збирають акумулятори зі старих дивайсів, відправляють їх у відповідні компанії, які перетворюють їх на системи для скидання дронів, павербанки, зарядні станції та ліхтарі. Саме це є необхідним зараз для військових. Цими діями вони підвищують свій авторитет серед споживачів продукції компанії IQOS.

Оскільки серед молоді є доволі популярним використання месенджерів та соціальних мереж, компанія IQOS активно розвивається у цих напрямках. Використовуючи різні канали зв'язку, представники компанії активно комунікують із користувачами через них. Вайбер, Телеграм та Інстаграм користаються найбільшим попитом серед молоді, а компанія IQOS активно використовує їх задля поширення власних продуктів.

Такий підрозділ компанії як IQOS Space та наявна велика кількість магазинів партнерів, дозволяє бути ближчими до покупців та постійно бути в полі зору наявних та потенційних споживачів. Затишок та комфорт – найперша асоціація, яка виникає, коли потрапляєш до IQOS Space. Саме це привертає увагу покупців та не лишає їх осторонь.

Реклама, що зустрічається на вулиці, у соціальних мережах, на сайтах не нав'язлива та приємна. Викликає асоціацію із комфортом, затишком та дружньою атмосферою. Фото, де присутній пристрій IQOS, але на ньому не зацентрована увага, є прикладом реклами, що запам'ятовується користувачам.

Інформація, яку надає компанія IQOS про власну діяльність, є обмеженою та часто доступ до неї є конфіденційним. Сайт компанії як офіційне інформаційне джерело, подає тільки ту інформацію, яка вигідно презентує компанію як соціально-відповідальну, що опікується питаннями захисту екології, переробки власної продукції, здоров'ям споживачів тощо.

Верховна рада України зареєструвала законопроект про заборону новітніх тютюнових виробів, що містять смако-ароматичні добавки, до яких належить і

продукція компанії IQOS. Актуальність такого законопроекту підкреслюється даними соціологічних досліджень (зокрема КМІСу), які вказують на збільшення кількості осіб, що вживають заміники тютюнових виробів. Також на даний момент проти компанії IQOS Антимонопольним комітетом України подано судовий позов про неправдиве інформування щодо безпечності продукції та відсутності незалежних даних, які б свідчили про менш шкідливий вплив їх продукції на організм людини. Міжнародні ж дослідження показують, що будь-яка система нагріву тютюну є небезпечною та не знижує ризики, пов'язані з курінням.

Хоча компанія IQOS не позиціонує себе як суто молодіжний бренд, однак варто зазначити, що оскільки IQOS презентує себе, як компанію з новітніми технологіями та розробками, то вважається, що потенційними та тривалими користувачами є саме молодь. Дана компанія використовує канали зв'язку та шляхи для поширення інформації, що насамперед зацікавлюють та впливають на молоде населення. Зручність у користуванні сайтом компанії IQOS, велика кількість детально описаної інформації щодо пристроїв та особливостей їх використання дозволяє молоді без пошуку додаткових джерел отримувати всю актуальною інформацією та бути обізнаним щодо пристроїв та послуг компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Антимонопольний комітет України. Чи безпечніший IQOS? Щодо Філіп Морріс Сейлз енд Дистриб'юшн розпочато справу про недобросовісну конкуренцію [Електронний ресурс] / Антимонопольний комітет України. – 2023. – Режим доступу до ресурсу: <https://amcu.gov.ua/news/chi-bezpechnishij-iqos-shchodo-filip-morris-sejls-end-distribyushn-rozpochato-spravu-pro-nedobrosovisnu-konkurenciyu>.
- Гіденс Е. Соціологія / Ентоні Гіденс. – Київ: Основи, 1999. – 726 с. – (третє видання).
- Закон України. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення окремих положень про обмеження місць куріння тютюнових виробів [Електронний ресурс] / Закон України. – 1995. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/481/95-%D0%B2%D1%80#Text>.
- Картка законопроекту - Законотворчість. (б. д.). Електронний кабінет громадянина. <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41789>
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Ставлення до використання електронних сигарет і пристроїв для нагрівання тютюну. – 2021. – С. 23.
- Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Практики вживання тютюну серед населення України та ставлення до анти тютюнових заходів [Електронний ресурс] / Київський міжнародний інститут соціології (КМІС) – Режим доступу до ресурсу: https://www.kiis.com.ua/materials/pr/20220628_n/Omnibus%20KIIS%202022.pdf.
- Куріння: як побороти залежність? [Електронний ресурс]. – 2021. – Режим доступу до ресурсу: <https://moz.gov.ua/article/news/kurinnja-jak-poboroti-zalezhnist>.

- Мінц М.О. Соціологія девіантної поведінки. Навчальний посібник. - Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. - 244 с
- Офіційний сайт компанії IQOS [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.iqos.com.ua/uk>.
- Шевчук, С. (2023, 21 квітня). ВРУ хоче повністю заборонити Вайпери та IQOS(и) в Україні: Це саме те, що зараз треба? Радіо ТРЕК. https://radiotrek.rv.ua/news/v-yatrovich-ta-virastyuk-hochut-zaboroniti-vayperi-ta-iqos-i-v-ukrayini-ce-same-te-shcho-zaraz-treba_307058.html
- "A remarkable year" - PMI's Integrated Report 2022 highlights progress we're making toward our smoke-free ambition. (2023, 5 квітня). Philip Morris International | Delivering a Smoke-Free Future. <https://www.pmi.com/sustainability/sustainability-news/pmi-integrated-report-2022-highlights-progress-were-making-toward-smoke-free-ambition>
- Dechanet, C.; Anahory, T.; Mathieu Daude, J. C.; Quantin, X.; Reyftmann, L.; Hamamah, S.; Hedon, B.; Dechaud, H. (4 серпня 2010). Effects of cigarette smoking on reproduction. Human Reproduction Update 17 (1). с. 76–95. ISSN 1355-4786. doi:10.1093/humupd/dmq033
- Park, Edward; Pineles, Beth L.; Samet, Jonathan M. (2014). Systematic Review and Meta-Analysis of Miscarriage and Maternal Exposure to Tobacco Smoke During Pregnancy. American Journal of Epidemiology 179 (7): 807–823. PMID 24518810
- Yin R. Case Study Research: Design and Methods. - London, Thousand Oaks, New Delhi: Sage, 2009. – 219 p.
- WHO report on the global tobacco epidemic 2019: offer help to quit tobacco use. (б. д.). World Health Organization (WHO). <https://www.who.int/publications/i/item/9789241516204>

ДОДАТОК

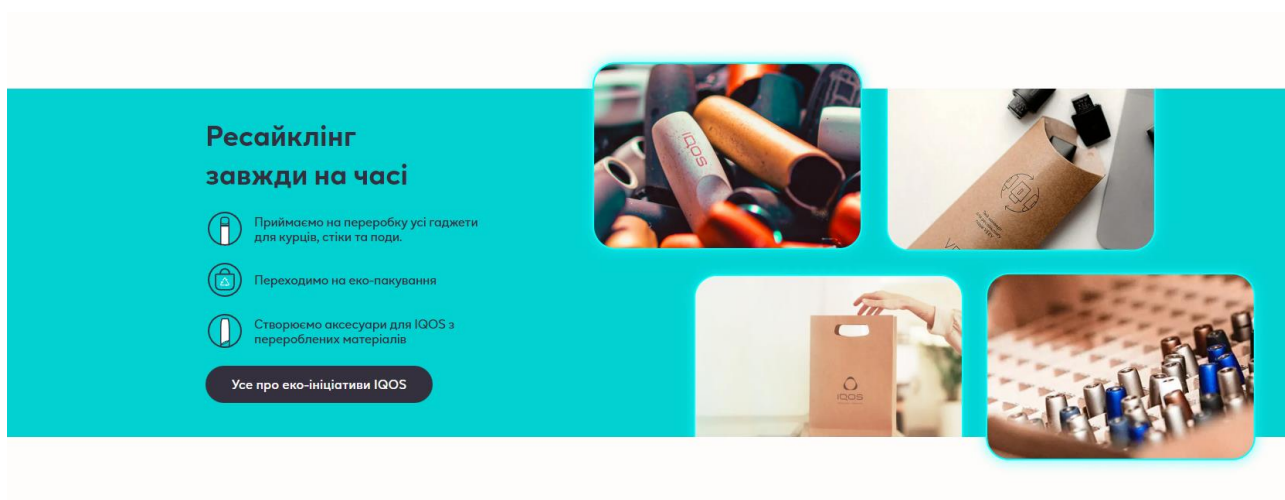

Рисунок 1. Приклад реклами сервісу на офіційному сайті IQOS

Рисунок 2. Рекламний стенд із продукцією компанії IQOS

Рисунок 3. IQOS Space в Ужгороді

Рисунок 4. Приклад IQOS Space

Рисунок 5. Приклад атмосфери у IQOS Space

vladimirdantes • Follow

vladimirdantes Weather is walking,
Wife returned faithful
Said: "Almighty I"
We are waiting for someone to laugh first)))
#man #spring #streetstyle #lifestyle #iqos
@iqos.ua

Load more comments

printoff.print 😂😂

rada4ka83 God, what a scarecrow 😂

elena_igera_gerasimenko I believe. Wife - well done. Your couple is the best in my personal classification of long-playing marriages ❤️🔥👍

tarasenkoa979 You're a cool guy

31,656 likes

APRIL 6

Log in to like or comment.

Рисунок 6. Реклама IQOS у соціальній мережі Інстаграм

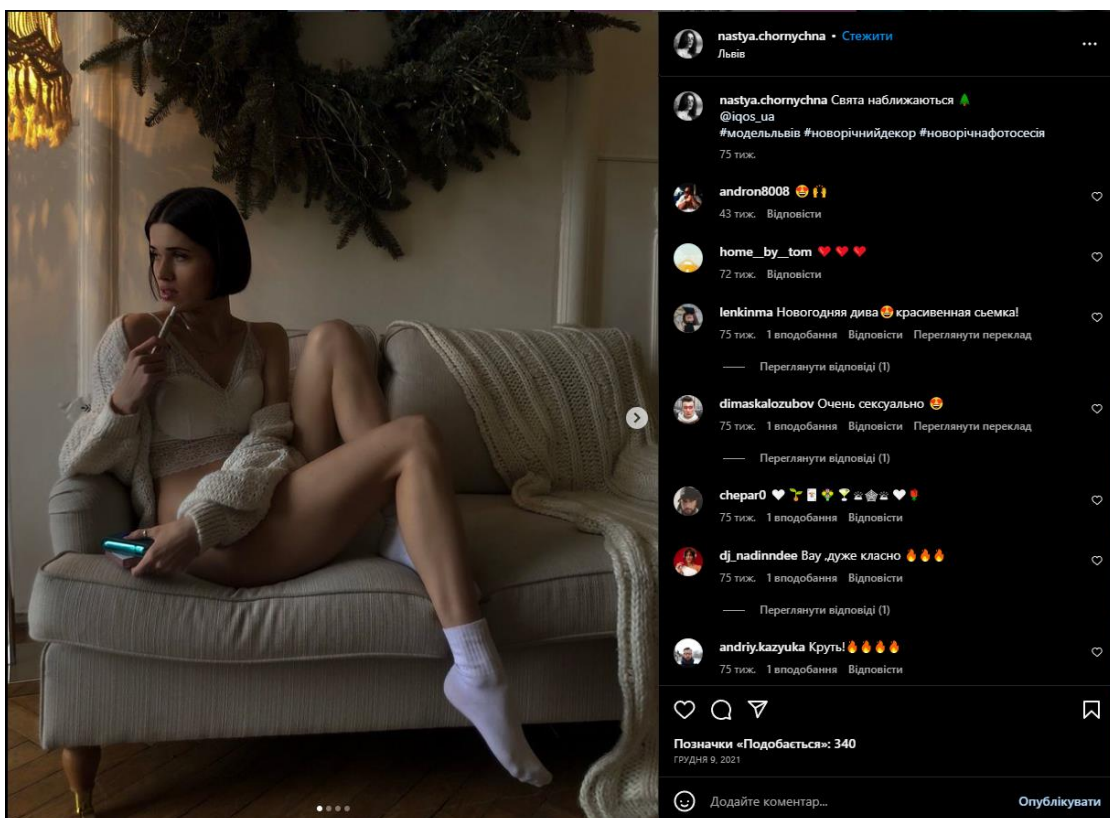

Рисунок 7. Приклад рекламної публікації пристроїв IQOS

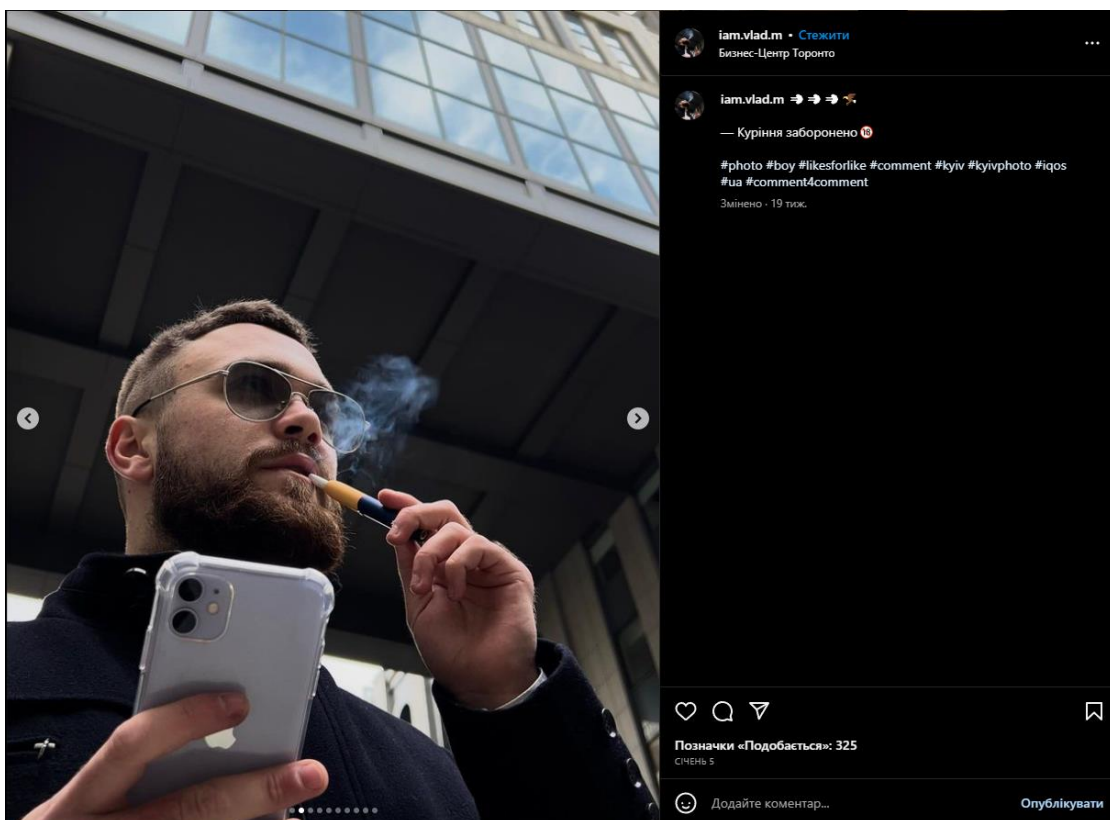

Рисунок 8. Приклад рекламної публікації пристроїв IQOS

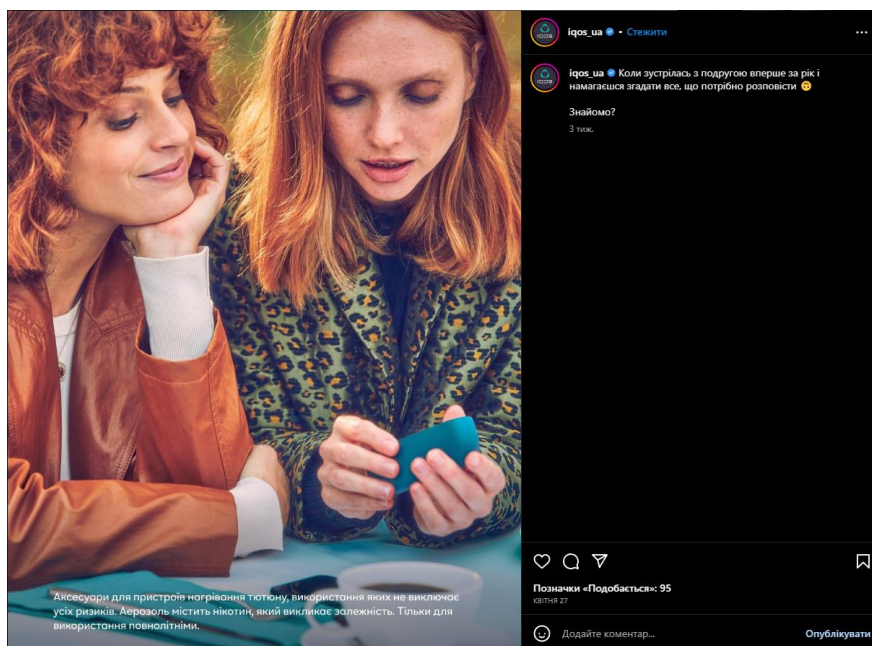

Рисунок 9. Приклад публікації на офіційній сторінці компанії IQOS у соціальній мережі Інстаграм

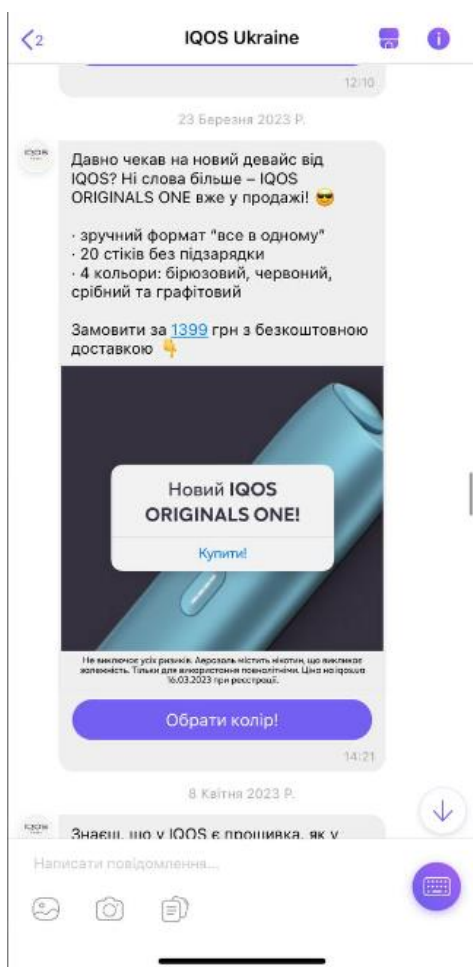

Рисунок 10. Приклад публікації у Вайбері